



[www.rovdyr.org](http://www.rovdyr.org)

Postboks 40, 7701 Steinkjer

tlf. 975 95 119

epost: aksjonen@rovdyr.org

15.12.2014

Klima- og miljødepartementet  
Postboks 8013 DEP  
0030 OSLO

## Faggrunnlag om bestandsmål for ulv og ulvesone.

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk takker for muligheten til å komme med innspill til faggrunnlaget for regjeringens arbeid med nytt norsk bestandsmål for ulv, inkludert grenseflokkene, og om ulvesonen. Vi viser også til vår høringsuttalelse til ulvesoneutvalgets evalueringsrapport 01.10.2013.

**Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk (FNR) sier nei til fast ulvestamme i Norge og nei til ulvesone. Ti års erfaring med ulv og ulvesone har bekreftet vår mangeårige kritikk av ulveforvaltningen, slik den praktiseres i Norge. Soneforvaltningen gir et uakseptabelt høyt konfliktnivå og har en ødeleggende virkning for folk og lokalsamfunn som rammes.**

Forvaltning av ulv er krevende og spesielt utfordrende i Norge på grunn av vår tradisjonsrike og allsidige, miljøvennlige naturbruk og spredte bosetting. FNR mener at disse hensyn tilsier at Norge ikke vedtar et bestandsmål for bevaring av ulv i Norge. Eventuell politisk eller miljømessig nytte står i det hele tatt ikke i forhold til negative samfunnsmessige, miljømessige og menneskelige konsekvenser og kostnader.

### Fennoskandisk ulv

Ulven i Sør-Skandinavia utgjør deler av en sammenhengende og livskraftig bestand i Fennoskandia og videre østover i Russland. Ulven er ikke truet. Norsk rovdyrforvaltning skal være kunnskapsbasert. Det er bare på fennoskandisk bestandsnivå at det gir faglig mening i å sikre ulven langsiktig levedyktighet. Faglig sett er det da også enighet om at det er jevnlig innvandring av finsk-russisk ulv som er den viktigste påvirkningsfaktoren for ulvens overlevelse i Sør-Skandinavia.

## Hundre ulver er nok

Den sør-skandinaviske delbestanden av ulv teller i dag over 400 individer. For en delvis isolert delbestand er det kun kortsiktig demografisk levedyktighet det er mulig å si noen faglig etterrettelig om. Dagens forekomst i Norge og Sverige teller mange ganger det antallet ulv som Skandulv (2012) har beregnet som minste levedyktige nivå. MVP (minste levedyktige populasjon) = 100 ulv. Sverige har vedtatt et nedre golv for antall ulv i Sverige på minimum 270 individer og en forvaltning som sikrer en betydelig buffer på toppen i tillegg.

## Ikke objektivt grunnlag for å sette norsk bestandsmål

Det finnes ikke noe objektivt faglig grunnlag for å bestemme et norsk bestandsmål. Ulv i Norge blir et rent politisk spørsmål om hvor mye Stortinget ønsker å overoppfylle hensynet til ulvens overlevelse i Sør-Skandinavia. Utover en allerede mange ganger så tallrik forekomst som nødvendig.

Dette helt marginale bidraget til ulvens overlevelse må Stortinget veie opp mot en hel rekke negative samfunnsmessige og også miljømessige negative konsekvenser. FNR mener at handlingsrommet for norske myndigheter for å si nei til fast forekomst av ulv og mål om yngling i Norge, er betydelig større enn den faggrunlaget legger til grunn. Dette er et politisk valg som burde falle lett, tatt i betraktning at ulv er verdens mest utbredte landpattedyr.

## Politisk biologi

Bestand og levedyktighet er viktige begreper i viltforvaltning. Det finnes ingen vitenskapelige definisjoner på disse begrepene. Begrepet «levedyktige bestander» gir ofte flere spørsmål enn svar når det brukes. Uklarheter og manglende faglig diskusjon om slike viktige forutsetninger går som en rød tråd i norsk rovdyrpolitikk de siste tiårene, spesielt kjennetegnet med sammenblanding av politikk og biologi. Faggrunlaget viderefører denne tvilsomme norske tradisjonen i stedet for å bidra med nødvendig kunnskap og oppklaring. Det er en alvorlig mangel.

## Ulvesonen

Ulvesonen har ikke gitt reduksjon i konflikter som forutsatt. Konfliktene har derimot økt. De praktiske erfaringene for de som bor innenfor sonen og som blir berørt, er at deres interesser har blitt satt helt til side, fullstendig uten signaler om forbedring i overskuelig framtid.

Det oppfattes som ekstra tyngende at et lite mindretall alene må bære hele belastningen med en politisk vedtatt ulveforvaltning som griper sterkt inn i næringsliv, jakt og friluftsinnteresser, og folks livskvalitet i hverdagen.

Ulvesonen, og andre administrativt vedtatte rovviltsoner, representerer inngrep som uten

kompensasjon må kalles direkte ressursran. Enorme arealer, velegnet til miljøvennlig matproduksjon, blir i prinsippet båndlagt til evig tid.

Andre alvorlige ulemper forsterker de negative konsekvensene av å bo i ulvesonen. Folk frykter for at de må forvente å leve med et lavere rettsvern, blant annet med lavere terskel for straffeforfølgelse i saker om nødverge og jakt enn resten av befolkningen. I et moderne Norge aksepteres vanligvis ikke slike ulikheter i forhold til rettsvern.

FNR viser også til klare signaler nylig, fra ni sentrale norske rovdyrforskere, om at ulvesonen øker konfliktene i stedet for å redusere dem (John Odden, Ketil Skogen m.fl.). Dette føyer seg inn i de entydige signaler fra kommunene langs svenskegrensa fra Halden til Trysil. Ingen ønsker å være en del av en ulvesone.

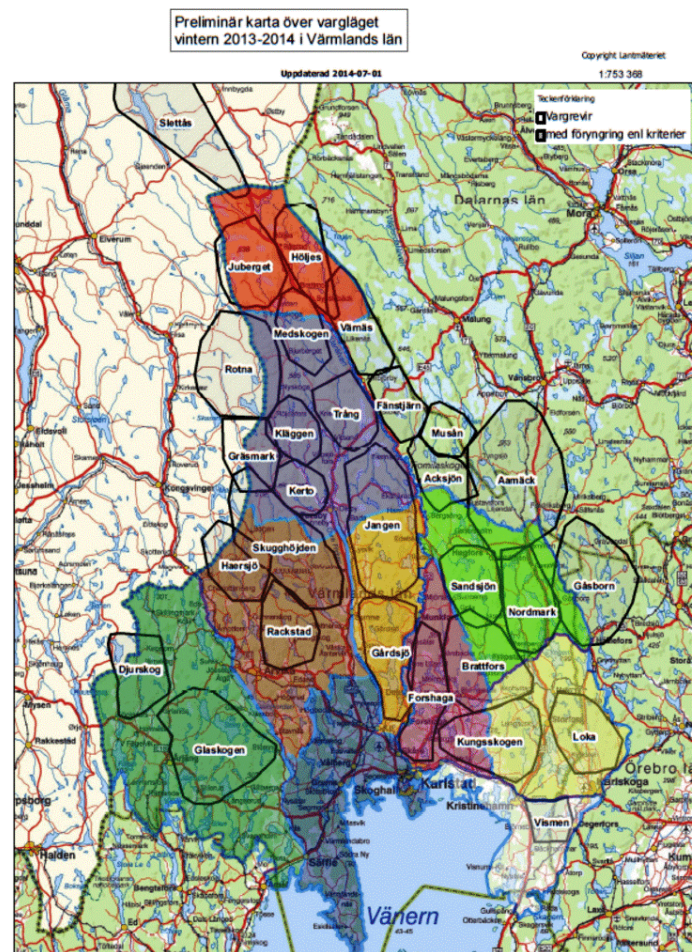
**Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk mener at det framlagte faggrunnlaget ikke synliggjør godt nok de mange negative konsekvensene som rammer folk i ulvesona.**

## Streifulv et problem for hele landet

Med Sveriges ambisiøse ulveforvaltning som nærmeste nabo kan vi ifølge forskningen forvente inntil 100 streifulver på vandring over hele landet hver vår og forsommer.

Uten målrettede planer for en aktiv forvaltning risikerer norske myndigheter at svensk ulveforvaltning griper dramatisk inn i norsk utmarksforvaltning. Streifulv vil utgjøre en kontinuerlig trussel hver vår og sommer mot beitebruk i store deler av landet. Ulvens store skadepotensiale vil gradvis undergrave beitenæringens bærekraft med mindre den møtes med et effektivt fellingsregime i Norge. Dette regimet må nødvendigvis baseres på en aktiv forvaltning som starter ved svenskegrensen, for å være effektivt.

Kart over ulverevir i Värmland vinteren 2013-2014. Kartet viser 27 ulverevir på grensen og i nærheten av grensen til Hedmark, Akershus og Østfold. I stedet for helt unødvendige bekymringer for ulvens overlevelse bør norske myndigheter vedta et effektivt regime for å beskytte Norge mot en ødeleggende svensk ulveforvaltning. Kart: Länsstyrelsen i Värmland.



## Nærmere om det Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk mener er alvorlige mangler ved det framlagte faggrunnlaget.

- Bestand og levedyktighet
- Bernkonvensjonen.
- Biologisk mangfold.
- Holdninger til ulv
- Konsekvenser og kostnader.

### Bestand og levedyktighet

Klima og miljødepartementet legger til grunn at ulven i Norge er en del av en Sør-Skandinavisk bestand, med henvisning til naturmangfoldlovens definisjon av bestandsbegrepet, «De individer som sammen inntar et bestemt leveområde vil utgjøre en bestand».

FNR mener at dette er en faglig lettvint avgrensning. I bevaringssammenheng må nødvendigvis biologifaglige forhold veie tyngst. Det finnes ingen vitenskapelig definisjon på bestandsbegrepet. Det som ofte framstilles som tuftet på biologi og økologi, brukes like ofte med en vekslende blanding av biologi, geografi og politikk og praktiske behov.

KLD legger til grunn at norsk rovdyrpolitikk har som mål å bidra til å sikre levedyktige bestander. Men begrepet levedyktighet er like lite faglig presist som bestandsbegrepet. Ønsker man å si noe klokt om en bestands levedyktighet, må en presisere hva man snakker om og hvorfor. Og om man for eksempel mener kortsiktig demografisk levedyktighet eller langsiktig genetisk levedyktighet.

Om disse viktige forholdene er det framlagte faggrunnlaget upresist. Det er ikke kunnskapsbasert.

FNR mener at ulven i Norge og Sverige i biologifaglig forstand er en del av en sammenhengende Fennoskandisk bestand (Fennoskandia består av Norge, Sverige, Finland, Kola og Karelen i Russland). Og da er det ikke bare den genetiske opprinnelsen som er viktig. Enda viktigere for en slik forståelse er den viktige rollen framtidig innvandring av finsk-russisk ulv vil ha for å sikre overlevelsen i Sør-Skandinavia. Når innvandring har større betydning for overlevelsen enn alle andre forhold internt i den lokale delbestanden, blir det feil å snakke om egen sør-skandinavisk bestand.

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk er i dette spørsmålet helt på linje med fagrapporten «Rovvilt og Samfunn» fra Norsk institutt for naturforskning: NINA Temahefte 22, 2003:

- *« Å definere biologiske bestander  
«Å definere grensene mellom de ulike bestander er ofte vanskelig, spesielt for store rovdyr i Skandinavia. Bare ved å betrakte de store leveområdene til individuelle rovdyr, skjønner vi at en bestand dekker store områder. Tar vi i tillegg i betraktning unge rovdyrs store spredningsavstander, gir dette muligheter for utveksling av*

*individer mellom fjerntliggende delbestander. Slike sett er det urealistisk,.., å vurdere om Norge har egne bestander av store rovdyr. Et biologisk synspunkt er derfor at de bestander vi skal gi gunstig bevaringsstatus må betraktes på et fennoskandisk nivå»*

## Bernkonvensjonen

Klima og miljødepartementet legger til grunn at Bernkonvensjonen forplikter Norge til å ha deler av en felles skandinavisk levedyktig ulvebestand innenfor Norges grenser.

FNR mener at det hører til med til historien at det er usannsynlig at et flertall på Stortinget hadde ratifisert Bernkonvensjonen uten reservasjoner i 1986, hvis de hadde hatt oversikt over konsekvensene. Stortinget hverken diskuterte eller fikk seg forelagt kunnskap om at ulven skulle få førsteretten til store utmarksområder i landet vårt.

Innholdet i Bernkonvensjonens forpliktelser for Norge har da også siden den gang vært gjenstand for kontinuerlig diskusjon. Bernkonvensjonen nevner ikke begrepet levedyktighet og diskuterer ikke hva en bestand er. Det er egentlig et stort paradoks at begrepet «levedyktige bestander», som er helt sentralt i diskusjoner om vern og forvaltning av sjeldne arter, ofte etterlater flere spørsmål enn svar når man spør.

### Rettsavgjørelser

Både forvaltningen og norske miljøorganisasjoner har tradisjonelt hatt et uryddig forhold til dette. På 1990-tallet fikk miljøorganisasjonene både stille spørsmål og tolke svarene fra Bernkonvensjonens sekretariat om innholdet i Norges forpliktelser til vern av store rovdyr. Miljøverndepartementet noterte flittig og la det deretter fram for Stortinget som udiskutable fakta.

Dette samrøret førte senere på 2000-tallet miljøorganisasjonene inn i flere rettsaker mot Staten. Tre rettsaker, Oslo Namsrett 2001, Oslo Tingrett 2006 og Borgarting lagmannsrett i 2008, handlet alle om forvirring om hva begrepet bestand betyr og hva som skal være levedyktig. Alle de tre rettsavgjørelsene slo fast at det var meningsløst å snakke om en norsk ulvebestand. Og som dommen i Oslo tingrett sier i 2006: «- det er også et spørsmål om det gir mening i å snakke om en egen skandinavisk ulvebestand.»

### Forvirrende grunnlag

På denne forvirrende bakgrunn er det KLD legger fram det som skal være faggrunnlaget for en bred og grundig behandling av Norges mål for ulveforvaltning. FNR mener at faggrunnlaget må tydeliggjøre at det kun er Stortinget som selv tolker og bestemmer innholdet i Bernkonvensjonens forpliktelser for Norge.

**FNR mener at det politiske handlingsrommet for å vurdere forpliktelsene opp mot økonomiske, miljømessige og velferdsmessige konsekvenser er betydelig større enn faggrunnlaget mener.**

## Holdninger til ulv

Faggrunnet legger stor vekt på en meningsmåling fra NINA (2010) som viser et stort flertall for store rovdyr og ulv, også i rovdyrområdene. Dette er for tynt. FNR mener at KLD også må ta med lignende undersøkelser som faktisk viser andre holdninger i rovdyrområdene. Både spørsmålstilling, målgruppe, utvalg og tolking av svarene har stor betydning for resultatet. Undersøkelser gjort av Synovate (2011) og Høgskolen i Hedmark (Kristin Gangås 2014) bekrefter det.

Entydig negative signaler fra kommunene langs svenskegrensa fra Halden til Trysil bekrefter vår mistanke om at vanlige meningsmålinger om holdninger til store rovdyr ikke fanger opp holdningene til de som er mest berørt av rovdyrpolitikken.

## Biologisk mangfold

Ulven er en av 2398 truede arter i Norge. Likevel får den sammen med de andre store rovdyrene en voldsom oppmerksomhet i forhold til de 2396 andre truede artene. 1050 av disse arter hører til i landbrukets kulturlandskap og er avhengig av menneskelig påvirkning for å overleve, mange av dem i utmarka. Nødvendig påvirkning i form av arealbruk og først og fremst beiting.

På grunn av ulvens arealbruk vil et mål om bevaring av ulv i Norge med stor sikkerhet redusere beitebruken i store deler av landet. Dette vil bety mindre biologisk mangfold.

**Politiske valg for bevaring av ulv i Norge vil med stor sikkerhet redusere det biologiske mangfoldet i Norge. FNR mener at det må synliggjøres i faggrunnet.**

14 sentrale rovdyrforskere tilknyttet sentrale forskningsmiljøer i Norge og Sverige, skrev i januar 2014 en faglig kronikk om ulvens økologiske påvirkning i landskap som det skandinaviske. ( Kjellander, Sand og Andreassen m. fl «För at påverka naturen krävs minst 4000 vargar»)

Forskerne konkludere entydig med at den økologiske påvirkningen under nordiske forhold er helt marginal og tidligere tillagt en svært overdrevet betydning.

## Synliggjøre kostnader og helhetlige konsekvenser

FNR forventer også at regjeringen tar ansvar for å utvide faggrunnet ved å utrede og synliggjøre alle kostnader ved fremtidig ulveforvaltning, både i forhold til rettighetstap og ikke minst i forhold til redusert og ødelagt livskvalitet.

Ulvesonen, og andre administrativt vedtatte rovviltsoner, representerer inngrep som uten kompensasjon må kalles direkte ressursran. Enorme ressurser for miljøvennlig matproduksjon blir i prinsippet båndlagt til evig tid.

Det er en kjent sak at ulven reduserer det jaktbare viltet i betydelig større omfang enn det som er lagt til grunn tidligere. Ulvens predasjon på hunder vanskeliggjør også jakt. I dagens ulvesone vil et slikt tap, både i form av tapt jaktutbytte, andre rettighetstap og trivselsmessige negative faktorer, utgjøre betydelige summer.

FNR viser også til faggrunnlagets henvisning til utredning om «Beiteareal og beitekvalitet i ulvesonen», som viser at det er beiteressurser med godkvalitet i ulvesona med et potensiale for mangedobling av antall beitedyr. Ulven fortrenger dermed muligheten foren betydelig økt miljøvennlig matproduksjon både i form av vilt og husdyr på beite.

Alt dette utgjør i sum store kostnader som aldri har vært utredet.

**FNR mener at dette er en alvorlig mangel ved faggrunnlaget.**

Med vennlig hilsen

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk

Nils Solberg/s/, leder

Åsmund Ystad/s/, sekretær